

Pest, december 16-án 1855.

A „Vasárnapi Ujság“ hetenként egyszer egy nagy negyedréti iven jelenik meg. —
Előfizetési díj július — decemberig azaz : 6 hónapra Buda-Pesten házhoz

küldve vagy postal úton a „Politikai újdonságokkal“ együtt csupán csak 3 ft pp. — Az előfizetési díj a „Vasárnapi Ujság“ kiadó-hivatalához (egyetemutca 4. sz.) bérmentve utasítandó.

Kiáltó szózat.

(Adventi felolvasás nem-olvasók előtt.)

Teljes czimű nem-olvasó honfi-társaim! Önöknek szenteltem e hirlapi cikkemet egészen, — ismeretlenül, *jó-nap* köszöntésemet előbocsátván, és önöket nyájasan kérvén, hogy hajtsák füleiket beszédemre, engedjenek önzetlen felhívásomnak, mit nem is bánandnak meg soha. Ne haragudjanak pedig rám, ha e cikkem kissé borsos leend. (Szózat : Halljuk!)

Itt az idő, mellyben a hirlap-olvasás boldog kedvelői ismét országszerte tódulnak a cs. k. postahivatalok sorompóihoz, hogy előre megrendeljék a jövő éven is nevök alatt járandó ujság-leveleket; ki millyent akar, tudományost vagy népszerűt, gazdaszatit vagy egyházit, drágát vagy olcsót, terjedelmest vagy kevésből állót. És önök, uraim nem sietnek-e a szép sereg után? Vagy nem is mozdulnak, — nem is áhítják a nyomott hirlapokat, e lelki szükségletet nem is érzik, sőt tán nem is tudnak felőlük semmit, csak amugy bekötött szemekkel vakon élvén bele a világba, benne át és ki is abból? Sajnálom önöket, barátim, mint lelki beteget, és nem bocsátom el magamtól, mignem sziveiket e szent ügynek megnyerendem.

Kivánom pedig mindenekelőtt tudni, vajjon miféle emberek lehetnek azok a nem-olvasók.

Hogy magason kezdjem, főrangú családokról és városi rendekről fel sem tehetni, miszerint multságukra és unalom-tűzésre a mindennemű hirlapoknak özönében nem élnének. Ő nagyságukat csak arra kérjük, hogy a német, angol és francia hirlapok mellett a magyar irodalomról se feledkezzenek el, — meggondolván, hogy magyar méltóság az, mellyben állnak.

Ugyanezt várja a haza és a nagy publicum falun lakó urirangu földbirtokos honfiaktól. Ime! Önök a nemzet kitünő tagjai, a haza-földnek sok drága javával áldva számtalan polgártársuk fölött: és a nemzetiségért a magyar nyelvnek pártolásaért sajnálnának-e áldozni? De a nép is, — mellytől önök tiszteletet követelnek és aratnak, — felteszi róluk, hogy olvasnak hirlapokat; és velök találkozáván, kandian kérdezi önöktől: *mi ujság van, teens uram?* Valóban hirlapolvasás nélkül élni, önöknek, nem is élet; minden esetre nem uri modor.

Vagy tán lelkész ön, a ki nem olvas? Oh! ez igen megbocsáthatatlan hiba. „*A jó pap holtig tanul,*“ — ugymond a közmondás és a közvélemény. Mi már egymaga is a hirlapolvasást papnak elmulthatlan kötelességgé teszi. Mert nem-olvasó pap holtig hogyan tanul? Hogyan halad előre az idővel? Hogyan gyarapítja ismereteit? Hogyan lép fel mívelt körökben mint társalgó? Nem-olvasó papnak csak teste és ruhája pap, de lelke megszűnik pap lenni, és tudatlan közpolgárrá elparasztasul.

Vagy, ha merem kérdeni, önök nem-olvasó uraim, nyilvános hivatalnokok és tisztviselők, kik a magyar irodalomtól magukat, — roppant számmal levén, — olly érezhetőleg visszavonják, — a tulterheltetés ürügye alatt? De én önöket hirlap-olvasás nélkül magamnak nem is képzelhetem. Marad fön naponkint üres órájok több is, házaiknál családi körben élvezendő.

Nemes uraimékat külön megtiszteltem, — mint ez illeti is őket: és kérdezem, olvasnak-e hirlapot, rangukhoz illendően? Ugy-e önök czimökkel még ma is szeretnek dicsekedni? Mi örömiük ám legyen, nemességüket (ne féljenek) senki sem veszi el tőlük: de féltő, hogy — ha magyar hirlapot nem olvasnak — kerek köpenyűk alatt is paraszttokká lesznek. (Fütyszó a háttérből.) Ettől pedig mentse meg uraimékat a jó Isten.

De még tán vannak iskolatanítók is nem-olvasók? Önök tiszte, kedves barátim, a növendék ifjuságot korszerűen oktatni, az idő folyamában felmerülő új meg új találmányokat ismertetni, a világ állását s a tani tárgyakat értelmezni, közneveléshez az újabb tanmódokat, érdekes új könyveket, jeles collegákat és ujdun keletkezett tanintézeteket megtudni: mind a mellyekre önök nem lehetnek alkalmasok, ha folytonosan hirlapokat nem olvasnak. Önökhöz lesz is egy kis mondani valóm utóbb különösen.

Hát annak ki az oka, midőn egész faluk és községek nem látnak hirlapot esztendőn át? Bizony nem más, mint az olvasni nem szerető bíró és jegyző uraimék, azaz: a községnek vezetői. Ha önök jó érzelmű honpolgárok, tehát gondoskodni fognak arról is, hogy a nép ujságlevelekből hiányt ne szenvedjen, közkölségen hozatván affélet, egy vagy több példányban a helység népessége szerint. Önöknek illik meggondolni, hogy midőn valamelly községnek, saját neve és czime alatt, hirlapja jár, az annak nem kis dicséretére válik, — melly főleg önökre hárul. Csak látnak önök Tolnában, Bánságban mint kitesznek rajtuk sok német ajku községek, kik magyar hirlapot járatnak közkölségen. Vajjon nem derögál-e az magyar községeknek? Azért a jövő évben ne találtassék a hazában magyar község hirlap nélkül, hogy ezáltal is a magyar becsület öregbedjék.

Azonban ne elégedjünk meg azzal a közössel, és ne örüljünk annak az *ingyennek*, — mi csak a szegény néposztálynak dukál és megbocsátható; gazdagnak az ingyen és másén elődiskedni szégyen gyalázat levén: hanem a községén kívül rendeljenek meg maguknak külön hirlapot egyesek is. Látom, kegyelmeteket, módos polgár-gazdák, kiknek 12 czirnos ökor jár ki s be udvarukon, kiknek pajtájukban a csép hangja egész télen nem szűnik meg, kiknek tüzfalás házukban minden bőven feltaláltatik, csak a legszebb ékesség hiányzik bennök, hogy t. i. az egész háznál nincsen könyv, sőt hirlap vagy tán egy nagyobb

naptár sincs. Ez nem istenesen van ám, jó barátim. Emlékezzenek meg kegyelmek roppant szerencsésjökre, melybe véletlenül, váratlanul mintegy nyakkal estek; — és legyenek hálások azon jóltevő hazának legfőbb kincse, a nemzeti nyelv iránt, nem sajnálván annak virágoztatására évenként néhány forintjokat. Járassanak kegyelmek külön hirlapot, melynek borítékán becsületes neveiket minden szám megérkezésekor gyönyörrel szemlélhetik, Pesten rakott szép betűkkel kinyomatva. Így aztán nem lesz szükség, híreket fogni tyukászoktól, kik kegyelmeket jó dörékké teszik; hanem hiteles kutfökből maguk tudnak minden ujdonságot hitelesen.

Vegyék eszökbé, uraim; hogy hirlap-olvasásból tanulhat valami korszerű ujat, szépet és hasznosat minden ember, akár milly renden, rangon és nemen legyen, — tanulhat belőle a falusi mezőgazda is. Lám hirlapokban megannyi tudósok és bölcsök szólnak mihozzánk. Mikor aztán önök is találnak ilyen hasznos jó ujságra, annak úgy megörülnek, hogy nem adnák az egész hirlap váltságáért. Mert a hirlapok olvasása az embert miveltebbé és jobb gazdává is teszi. Sőt drágán meg is üthetik, uraim, körmeiket valamibe, a mit nem-olvasás miatt nem tudtak vagy rosszul tettek, és . . . kárt vallhatnak.

Továbbá vegyék eszökbé önök, hogy most folynak a téli hosszú estvék és unalmas éjszakák, melyeknek gyorsító eltöltéséhez kapva kapni kell minden kínálkozó ártatlan módokon és eszközökön. Gyűljünk össze tehát estvénként bizalmasan többen valamely jó olvasónál, — talán a bírónak vagy jegyzőnek házában, — hallgassuk az olvasandókat és beszéljünk is azokról. Mondom önöknek, hogy nincs nemesebb időtöltés, mint hirlapokkal magunkat mulatni. Addig legalább rossz helyen nem vagyunk, sem rosszal nem foglalkozunk.

Aztán vegyék eszökbé uraim még azt az élvezetet is, melyet a megrendelt hirlapunknak bizonyos napok fordulásaival várása s megjövése szerez. Ugy van az ember ezzel, mint az áldott vasárnap, mely minden hetedik napon nyájasan ismét megjön és lelki örömet hoz. Mintegy szakadatlan kedves reményben folynak el gyors napjaink, egyik ujság-számtól a másikig; úgyhogy illy kellemes érzés mellett a hirlapjártás még életedet is hosszabbítja. (Szózat: „Már ez bizony drága haszon!“)

Az ám, uraim: de valóban, rosra is kell fakadnom, hogy önök még ennyi előadásra sem nyilatkoznak, hirlap járatása iránt. Már azt kell gyanítanom önökről, hogy gazdaságuk nem áll rendin; — vagy azt, a mit szoktunk mi papok a templom- és prédikáció-kerülről. Ezeket mi olly jámbor hiveknek tartjuk, kik, bizonyos ölbéli bűnökben léledzván, azért nem jönnek templomba, nehogy ott valami rájuk illő pirongatoriumot kelljen hallaniok. Így a ki épen nem mer olvasni semmit, az bizonyosan fél, nehogy ollyasra bukkanjék, a mi ökelmére ráugasson. Tehát ujságlapokat olvasni annyit is jelent, mint jó gazdának, jó embernek lenni, és . . . megfordítva. (Általános mozgás és nem tetszés.)

Értem, uraim; nem tetszik az igazmondás. De én erre nem ügyelve, még majd most fogok önöknek tálolni keserű igazságot, és utoljára megmondom a lelkemen valót. Tudom én, mi dolgozik önökben, hogy a hirlapjártástól iszonyodnak. *Önsz* annak az igazi neve, uraim; — az édes magunkon kívül senki mással nem gondolás, — a haza más vidékein lakozó testvéreinknek megvetése, és a közjó iránti részvéltlenség. S ez immár valóságos bűn, mely a keresztyén vallással ellenkezik. Ugyanis

E tárgyra vonatkozólag a szent könyvek így szólanak hozzánk: „Növelkedjétek minden ismeretben, — senki ne nézzen csak arra, a mi övé, hanem ügyeljen arra is, a mi másé, — egymás iránt tisztelettel legyetek, — mindnyájan a Krisztusnak teste vagyunk, egyenként pedig annak megannyi tagjai; azért ha egy tag szenved, bántódjanak minden tagok; ha egy tag tisztelettel illetetik, örüljenek azon együtt minden tagok.“ Az apost. cselekedetek könyvében (17. 21.) mondatik, hogy „a szent követek Athéne görög városba érven, az ottani lakosokat úgy találták, hogy ujságok beszélésével és hallgatásával valóan foglalatosok,“ — kétségkívül nők és férfiak egyaránt. És itt eszembe jut még a szép nem is, melynek valami ujságot ol-

vasni, épen sürgető szükséglet; és azt kielégítendő, vagy csak hitesek és leányaik kedvéért is járatandnak hirlapokat minden jólkü férfiak. — Legközelebb pedig most ádventál hozzánk a megváltó szent születésével, és ama mennyei fényvel, mely Bethlehemből felragyogott. Ezt sem lehet föntartani és ápolni másként, mint olvasással, mely nélkül az bennünk homályba süllyed, vagy szinte ki is aluszik. Tehát ha hirlapot járatunk, azzal azt is tanusítjuk, hogy jó hazafiak, jó honszeretők és jó keresztyének vagyunk, s megfordítva. (Ismét általános mozgás.)

De ugyan szóljanak önök, mi tartóztatja önöket ez ügynek mellette nyilatkozni, ennyi érdekes indokok után? (Szózat: Pénz nincs, uram!)

Már főnebb megmondám, hogy álljanak össze 3—4-en, — sokan nem ám! — úgy kevés pénz esik egyre, mennyit bárki előteremthet, csak komoly akarat legyen. (Szózat: de hát melylyik hirlapot járassuk?)

Uri ember, tisztviselő és tehetős honfi járasson „*Család könyvet*“, és minden hirlapot, a mi csak az ausztriai birodalomban magyarul létezik, — aztán ő maga vagy olvassa vagy nem, — csak járassa. Vesse oda a vékony tehetségű atyafiaknak, hagyjék legyen ezeké a nyereség, övé pedig a dicsőség. Ez által lovagias olvasóm, uri nevét és czimét híresítse, a magyar irodalmat viszont gyámolítsa. Kisebb tehetségű honpolgároknak ellenben és a népnek nem igen lehet mást választani, mint imé! ezt a most is kezünkben levő népszerű lapot; értem a „*Vasárnapi Ujságot*“ és a „*Politikai Ujdonságokat*.“ Ez rövid cikkeket hoz és nem unjuk meg; — ez változatos, képes, és talál benne minden nemű, rangú és osztályú olvasó neki-valót; — ez olcsó is, (az uralkodó drágasághoz képest t. i.) és könnyen megbirhatjuk. Ennek szerkesztői is a nemzet előtt tisztán és jó hírben állnak. De nem dicsérem, nehogy lekenyerezettnek gyaníttassam, miután én is irok bele néha egy kis zsebre-valót. Dicséri azt eléggé az ő nagy elterjedtsége a két hazában. Mert, uraim, ennek még a szime is szép, — sőt ennek még a szaga is jó, — tessék bár izlelni, imé itt van egy szám, mintha közvetlen a pesti fűszer-magazinból jöne hozzánk. S ugyancsak az irodalmi fűszerek ilatjában van is ez fűrésztve, s aztán megizzasztva az angol gyors sajtó gép alatt; s ennek szaga az, mely megüti orrunkat kellemesen, mikor az ujdonság megérkezett számot felbontjuk fél nyirkosan és melegében. *)

De nem vásitom szájomat többé. A ki ennyi beszédre sem indul meg, és nem gerjed kedve olvasni hirlapokat; a ki közönyösen veszi, hogy nem-olvasó ember magát rossz hazafinak, rossz polgártársnak, rossz gazdának és rossz keresztyénnek jellemzi: annak még többet hiába beszéljék. Lássák önök, ha nem nyilatkoznak. Haragudjanak meg önökre (nem bánom) mind hirlap-írók, mind nyomdászok; kapják le önöket tiz körműkről magyarosan; és mind azon korcsmákat, melyeknek vendéglői hirlapot nem járatnak, zárassák be (ha birják) kiméletlenül. Pap viszont, — más, nem én, — czimezze önöket pogányoknak — nem bánom; olvassa rájuk a 109-ik zsoltárt, és tegyen a kezében levő hirlap számmal fejökre egy kis demonstratiót, mint hajdan Bálám próféta az ő makronezás szamarára. De én inkább imádkozom önökért, hogy Isten bocsássa meg bűnöket és térítse meg önöket. Nem is kívánom, hogy nekem nyilatkozzanak. Tegyék ezt csak a hirlapíró uraknál hamar hamar; kiktől én majd ugyis megtudandom, voltam-e szerencsés e cikkemmel néhány lelket megnyerni ez ügynek; vagy egész felolvasásom üres kiáltó szó volt a pusztába. Azonban én váltig nem szünöm meg önöknek és minden hazafinak füleikbe ezt kiáltani: „1856-ban járassunk magyar hirlapot!“ Amen.

Edei Illés Pál.

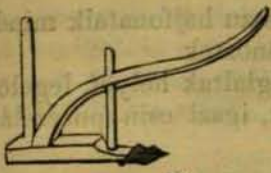
A z e k é r ő l.

DIENES LAJOS.

(Folytatás.)

26. Ezt az arabok most is használják. Hosszu a talpa, erős a szarvát pótló magános oszlop, melybe egy markolatféle kalantyu van csapolva. A küldök alacsony, izmos.

*) F. é. „Vasárnapi Ujság“ 19. szám.

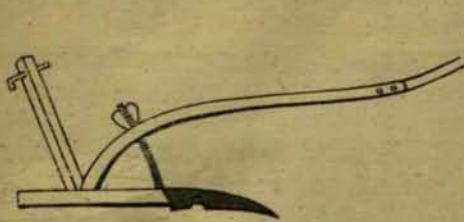
26.

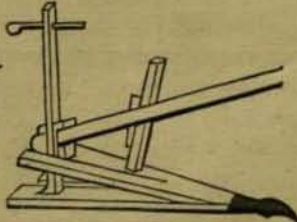
27.

26. Róma környékén most is használják, s rátekintve hajlandó az ember ahoz a véleményhez, hogy az ó-római földmivészek ekéje nem sokban különbözött a mostaniakétól.

27. Ez Franciaországnak egyik délnyugati vidékén van használatban. Feltűnő éktelen hosszú talpu.

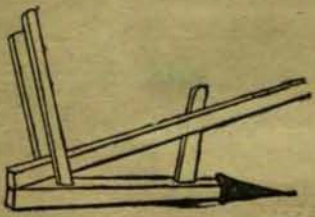
28.

29.

28. Könnyű lengő eke, Sardinia déli részén otthonos.

29. 30. Mind a kettő mai napig használt földmivelő szer-
szám Egyiptomban. Látnivaló rajtok, hogy az egyiptomiak,
bármily régi kezdeményezői a miveltségnek és iparnak, az
utolsó századokban nagy mértékben *maradi* táblalirók.

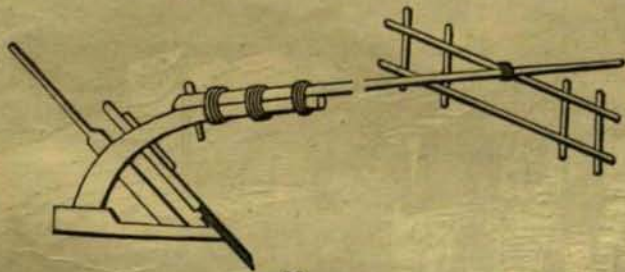
30.

31.

Az eddig közlötöket figyelmesen összehasonlítva, azon
meggyőződésnél állapotodhatik meg az olvasó, hogy az arab, római,
dél-franciaországi, sardiniái, ó görögországi és egyiptomi ekék
nem tagadhatják meg egymástól az ugyanazon *agyból* (nem
ágyból) származó testvéri rokonságot. A családi hasonlatosság
nyilvánosan szól mellette.

31. Ez itt *Majland*-tájéki eke. Az ekevas külön is le van
mellette rajzolva, hogy látni lehessen azt a vasvesszőt, mely
egész az ekeszarvig nyulik, hátrafelé, elől pedig az orránál he-
gyes tűske alakú. A küldők vasból van s csavarral (sróffal)
igazgatják. A csoroszlya hátrább esik mint az ekevas orra.

32.

32. Meklenburgi (Németországban) metsző eke. Épen nem
valami órához hasonló tökéletes gép, hanem azért még is sok
hasznát veszik bozótos földben, melyet haragosan átszabdál. A
kiknek módjokban áll, közönséges, kormánydeszkás ekét hasz-
nálják mellette, minthogy ez sem meg nem fordítja illően a
földet, sem tiszta barázdát nem hagy maga után. Az odavaló
parasztok többnyire csak egyedül használják. — Azt talán fő-
lősleg is kiirnom, hogy ott a gerendélyön túl arra a rudra a já-
rom van kötve.

Sok, mindenféle ekét rajzoltathatnék még ide, melyeknek
mindegyikén valami különöst, valami nálunk szokatlant venne
észre a földmives olvasó, — elmondhatnám, hogy a szorgalmas
szántást már a rómaiak annyira szükségesnek tarták, miszerint
a jó gazda négyszer szántotta meg földét, u. m. ugarolt, forga-
tott, kevert, és vetés alá szántott; — a fölött is bőven okoskod-
hatnánk együtt, hogy minden szorgalom és iparkodás dacára

vajmi tökéletlen munkát lehetett tenni olyan ekékkel, a minők-
nek rajzait eddigelé láttuk : hanem mindez csak hátráltatna
utunkban, mellyen a napról napra népszerűbb Vidacs-ekékkel
megismerkedni sietünk.

Midőn a sok apró tökéletlen régi ekétől eltérve, a hazánk-
ban, sőt külföldön is elismert jelességű ekéhez, *Vidacs István*
ekéjéhez fordulunk, úgy hiszem legbiztosabb minden részrehaj-
lástól ment eljárás lesz, ha a mezei gazdaság terén elismert il-
letékes tekintélytől vesszük kölcsön a véleményt, melly ho-
nunkban alig lehetne más, mint a dus eredménnyel működő s
most is virágzásban levő *Gazdasági Lap*; mellynek czime habár
korszakokként egyben-másban változott, de törekvése s kitűzött
feladata folytonosan az okszerű mezei gazdálkodás előmozdítása,
s az e célhoz szükséges gyakorlati ismeretek és *eszközök* terjesz-
tése volt.

A „Magyar Gazda“ 1845-ki 43. számában Magyar Imre
rend. gazd. egy. tag igen velős cikkében egyebek között eze-
ket olvastam : „Akármely külső forma divatozott különböző
tájakon; a jó ekének következő tulajdonaiban mindenütt meg-
egyeztek, és ahhoz képest az ekéket alkalmazni is igyekeztek a
földmivészek : u. m. 1. Az eke legyen egyszerű s nem mestersé-
ges, nem költséges készületű, de a mellett erős és tartós. 2. A
szántó az ekét könnyen igazgathassa, s ha azt már a földbe bo-
csátotta, az minden erőtetés nélkül megmaradhasson benne,
hogy a szántó inkább a vonómarhák egyenlő járása mint az
ekére lehessen figyelmes. 3. A könnyen elmetszett földet töké-
letesen megfordítsa. 4. Maga után mind a feneken, mind pedig
az oldalon tiszta barázdát hagyjon. 5. Minél kevesebb erővel
járjon.“ Azt mondja továbbá a jeles gyakorlati gazda tartalom-
dus cikkében, hogy a szántásnak legfőbb czélja a felszántott
földet tökéletesen megfordítani, hogy az alsó réteg felül esvén,
a levegőnek behatása által új táprészekkel megterheltessek,“ és
áttérve az eke külön-külön részeinek kötelességeire, így ír :
„A szántóvasnak kötelessége a csoroszlya által függőlegesen
(felülről lefelé egyenest) elmetszett földet vízirányosan (fekvést)
elvágni, azt csekély domborúságával felemelni s az eketalpot
szorosan megfekvő kormányának hiven átadni. Melly kormány-
nak kötelessége ismét az átvett földet folytatólag fölebb emelni
s legezészerűbb formája által azon olly fordítást tenni s úgy
lefektetni, hogy az alsó rétege fölül essék.“ Ezek következtében
szinte M. I. ur helyes okoskodása szerint „a felhasított földnek
tökéletes felfordítását, mint a jó szántásnak elmaradhatatlan tu-
lajdonát, semminek sem lévén szabad alárendelni.“ Káros téve-
désben vannak azok, kik kevesebb erővel járó, de tökéletlenebb
munkát tevő ekéket azok elé helyeznek, mellyek a főnebb előso-
rolt szükséges tulajdonokkal birnak.

Semmiért sem érdemel nagyobb megrovást a gazda em-
ber, mint, ha mindennapi hü munkatársait, szorgalmas barmait
tul a rendén csigázza erejükön fölül terheli : de ellenben kine-
vetni való az, ki szamarkája iránti kiméletről, midőn ma-
lomba készült saját vállára vette az örtenivalót s úgy ült fel a
birkavezérre, hogy megoszsa vele a terhet.

(Vége következik.)

A nagy világ népel.

Közi Dr. HEGEDUS.

VI.

A csinek.

Lakomák, mákonyzás, menyekzők és családi élet.

A csin teketoriázási szellem mindenütt, még lakomáknál
is mutatkozik; miknek egyébiránt a csinek nagy kedvelői. —
A lakoma vagy csak barátságos ebéd, vagy lakomázás, a szó
teljes értelmében, midőn azután, a hogy mondani szokás, Hencz-
idától Bonczidáig foly a lé. Illy lakomához legalább huszon-
négy tál étel kívántatik, gyakran azonban az étek száma, a
csemegéket is ide számítva, több százra rug.

Illy ebédhez meghívás a *lyesé* háromszoros elküldése ál-
tal eszközöltetik. Így nevezik a meghívó levelet, mi egy nyolcz-

tizszeresen legyező módjára összehajtott finom rózsaszín vagy almagöld papírszeletből áll, melynek feje aranyos madár és virágképekkel van feldisztve, alján több udvariassági szólásmód között a meghívó neve van jegyezve, a szegély csipkésre van kivágva s az egész illatos burokba záratik. A lakoma előtt egykét nappal az elsőt küldik, a lakoma reggelén a másodikat, s midőn már az étkek tároláshoz készen állnak, egy harmadik jeggyel száguldnak szerteszéjjel a szolgák a meghívott vendégeknek jelentve, miszerint tárolva lévén, az étkek hülnek s a gazda nyugtalanokodva várja érkezésüket.

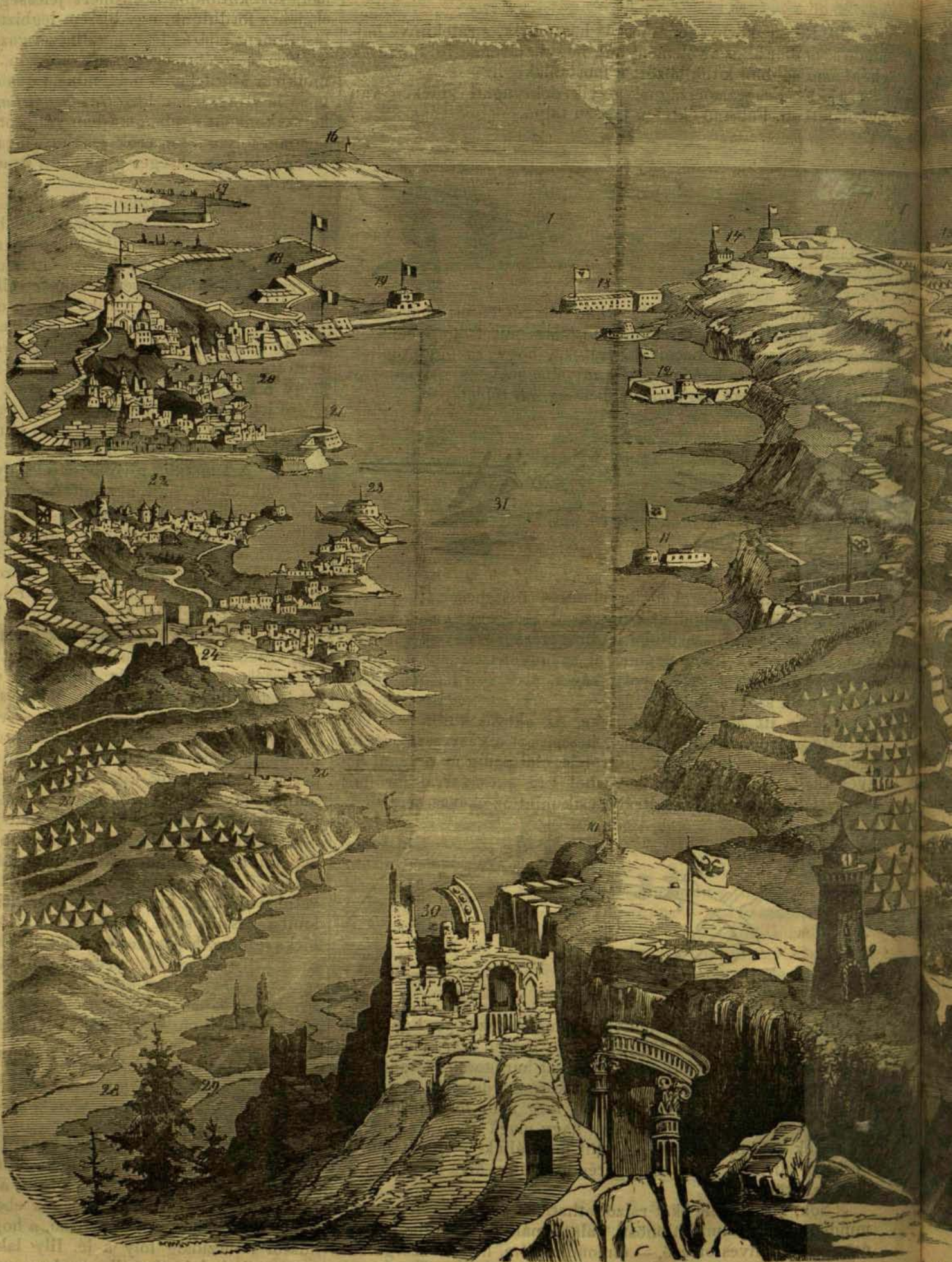
Meyen, ki a „Louiza hercegasszony“ nevű porosz hajóval 1832-ben a világot körülhajózta, a hongkongi kereskedőtestület egyik tagja Zsungmo-qua ur által, az angol ügynökség részére adott lakománál hivatalos lévén, azt következőleg írja le. „Estve félhétre indultunk a lakomához; előttünk egy egész csapat szolga hatalmas nagyságu lámpákkal ment, utánunk ismét egy csapat egész nyaláb pamutot hordva, hogy védül szolgáljon majd, a csin zene harsogása ellen, melly az ily zene szépségeihez nem szokott barbar fülek dobjatrepszéssel fenyegeti.

Hosszu keskeny utcákon végighaladva végre az illető házhoz értünk. A kaputól az udvar belsejében lévő ház tornáczáig az egész udvar hemzsegett tarka selyembe öltözött cselédségtől, az udvar s maga a belépti csarnok színes papírlámpáktól volt világítva, mik háromlábú aranyozott alkotványokról lógtak.

Beléptünknel bennünket a házi ur fogadott fiával, s a lak belsejébe felállított székekhez vezetett. A gazdag csin urak öltözete a mesésig fényes volt; háromszoros selyem kaftánkáik fölé, melyeket aranszövetű gyöngyök- s csillogó drágakövekkel himzett öv tartott össze, bő, több ezer aranyt érő prémes bekes volt felöltve. Bársony fővegek, arany gombbal

voltak kirakva, s rendkívül vastag s hosszú hajfonataik mindketjüknek méltóságjeljes kinézést kölcsönöztek.

A vendégek két hosszú sorban foglaltak helyet, legelőször *thét* szolgáltak, mint magától értetődik, igazi csin porcelánon.

Déli része.

1. — Fekete tenger. — 2a. Ouskou. — 2b. 3. Utegek. — Megerőstetett torony 5. — Severnaja kapu. — 6. Severnaja vagy csillagerőd. — 7. Halandi erősség Szt.-Péter tornynyal. — 8. Orosz tábor. — 9. Inkermani keleti világítótorony. — 20. Inkermani nyugati világítótorony. — 11. Szt. Katalin-Balka út. — 12. Katharina erősség (Goresakoff út). — 13. Konstantin erőd. — 14. Táviráda melletti erőd. — 15. Darázs-erőd. — 16. Cs...

A thécsésze föle meglehetősen nagyságu, alja lapos s egyszersmind földőül szolgál; az egész készlet lakkos vas vagy czin, ezüst vagy aranyozott táczákon tétetik fel. A thé töretlen leveleire forró vizet öntnek, s a mint a leöntvény szint nyer, fölét lapos ka-

lással csészébe merik; s így, cukor, tej s rhum nélkül hörpölik a lehetőleg forró levét.

A butorzat körül három lábnyi magas, harmadfél lábnyi széles szaru lámpa vonta magára figyelmemet, mellyen az összeillesztés legkisebb nyoma sem volt észrevehető, s melly az egész termet méla holdvilágszerű fényel tölté be. Thézás közben a mellék teremből harsona zene hallatszott, majd rikácsoló hangokon fülrepestő danákat kurjangattak a meghívott nemzeti énekesek, úgy hogy volt a velünk czipelt pamutnak volt kelete, mellyből labdacsokat göngyölgetve, ezekkel siettünk füleinket a kábító zaj ellen eltorlaszolni. A csin urak urias egykedvűségben nem is látszóttak észre venni a zenét, csak ha a beszédnek fonala pillanatra megszakadt, látszóttak a zenére még pedig látható gyönyörkedéssel figyelni.

Thézás után kezdődött a tulajdonképi ebéd; mi végett a háziur vendégeit a szomszéd terembe vezette, melly kis négyszögű asztalokkal volt félkörben megrakva. — Minden asztalon hat teríték volt, kettő-kettő egy oldalon, csak a félkör belsejében lévő oldal volt üres, s tarka virágokkal himzett veres selyem terítéssel bevonva.

Az asztal üres szegélye szép gyümölcskosarakkal volt megrakva, mikben különböző gyümölcs illatos virágok közé volt helyezve; az asztalok lepvek sok apró csészékkel, tányérokkel, mik cukrozott gyümölcsessel, finom madársüttel, czukorsütemények, vajjas kenyérszeletek s Isten tudja miféle csemegével valának terhelve; közbe-közbe parányi ludmáj, fácánmell és halkolbászból összerakott loborkák, apró narancshalmok, kitünő szépségű szőlő, savanyított gyömbér, czukros citrom, aranyozott diók s papiros mandolák voltak láthatók, mi a csemegék egész taborát képezé. Mi azonban, mint afféle veres hajú pogányok járatlanok lévén a csin szokásokban, végén

Eszaki része.

1. Világítótorony. — 17. Kamiesi öböl. — 18. Veztegeröd. — 19. Sándoreröd. — 20. Tuzeröböl. — 21. Miklóseröd. — 22. Hadikikötő. — 23. Sándoreröd. — 24. Malakoff-torony. — 25. Redan. — 26. Kalfateröböl. — 27. A szövetségesek tábora. — 28. Tsernaja folyó. — 29. Tsernajavölgy. — 30. Inkermani rom. — 31. Szebasztzopolii öböl. — O. Földművek. — F. Sánccok.

kezdtek az ebédet, jóízűen falatozván a felrakott csemegékből. Minden vendég elé három csésze volt rakva, az egyikben *szóya* volt, mivel minden ételt fűszereznek, a közepén állórol ettek, míg a harmadikban kis porcellán kanalak voltak, mellyeknek segítségével költik el a leveses étkeket; a csészék előtt két finom elefánt pálcza, melly náluk villa helyett szolgál s mikkel igen ügyesen s nagy urias kellemmel birják az apróra metszett étkeket elkölteni. Mi illy evésmódhoz szokva nem lévén, elég ügyetlenül viseltük magunkat, min csin szomszédjaink nagyokat kaczagtak, sőt egyik csipős gunynyal kérdi társát: „vajjon mi volnánk-e azon híres európaiak, kik még becsületes ember módjára enni sem tudunk?”

A leveses étkek miatt kendők után láttunk, de hasztalan, ilyenek itt nem divatoznak, ezek helyett finom piros szegélyű papirdarabkák voltak felrakva, mikbe mindenki törülközők s azután elveték, ők ugyanis illetlennek tartják, hogy midőn valaki egyszer már valamely kendőbe száját törülte, más a magáét szinte utána törülje, habár kimosatott is; ez tudniillik a tisztaság- s illedelemmel, természetesen csin felfogás szerint, össze sehogy nem férőnek tartatik. Egy illy papir kendőcskét szépen zsebre raktunk s most a berlini muzeumban látható. — Abrószok szinte ismeretlenek, az asztalra mindenkor fris lakkos tálcák tétetnek fel, s midőn más ételre jő a sor, mindennel, mi rajtuk áll elvitetnek.

Az első ételsor után a három csésze mellé negyediket tettek, azt számtsuval megtölték s egymás egészségére kezdtek iddogálni. A *számtsu* rizsből készült serforma ital, melly forrón jő az asztalra s gyorsan részegít. Ivásközben egymásra köszöntik s áldomásozás közt fenekig kiisszák csészéiket, ezek fenekét szomszédjuk felé fordítván, jeléül, hogy egy árva csepp sem maradt benne. — Midőn egyszer egy csinnal összekocinték, de csészémet azonnal ki nem ürítém, csin barátom felém tartá füres csészéjét s addig biccentte fejével, mig végre én is csak kiittam a magamét.

Ebéd közben a gazda egyik asztaltól a másikhoz mén, dicsérgeti étkeinek ízét, ritkaságát, kínálgatja vendégeit, sőt néha maga is tölti nekik a kábitó, de általuk nagyon kedvelt számtsut. — Az ételek számának hossza vége nem volt, bár izre köztük nagy különbséget észrevenni nem igen lehetett. Nálunk a levesen kezdik, a csineknél az az ebéd derekát képezi, melly között első helyen áll a reszelt tyukhusból főtt tyukleves, mihez parányi különbféle husnemekkel tölt paszétondiákat esznek. Az ételsorok közben számtsun kívül thét is isznak, s kényelmesen pipáztatnak, hogy így kipihenve ujult erővel foghassanak az új ételsorok pusztításához. — Végre a félkörbe öt asztalkát hoztak s ezeket finom vadakkal, disznó- s lúdsülttel rakták meg. — Erre dobszóra tíz izletesen öltözött szakács villogó késsel lépett a terembe, kettő-kettő egy sült mellé állt, s először annak kemény héját, bőrét kezdék késeik lapjával összeveregetni, majd apró darabokra szelték a peccenyét, miket a sürgölődő inasok porcellán-csészéken a váró vendégek elé raktak. — Midőn a több száz ételből álló ebédnek vége volt, a szakácsok, kukták, segédek, szóval az egész konyhaszemélyzet ünepélyes menetben lé-

pett a terembe, nagy teketóriás bókolódás közbe megköszönve azon nagy megtiszteltetést, mellyben azáltal részesültek, hogy illy válogatott társaság étkeiket jóízűen elkölteni kegyeskedett.

A számtsun s boron kívül mindennemű kábitó szereket kedvelnek, különösen a *mákonyt!* De mi a mákony? Nem egyéb mint a zöld mákfejből kiszivárgó tejforma nedv; melly keleten, a mákfejek karczolásá által mesterségesen nyeretik. — Ezen összegyűjtött s megszáritott nedvnek azon tulajdonsága van, miszerint, ki ennek füstjét beszívja, azonnal elkábul, s buja gyönyörökről álmodozik; miáltal felette károsan hat ugyan az egész testre, de a kéjsóvár csinektől, mind annak ellenére, hogy a mákonyzásra kemény büntetések szabattak, nagy mennyiségben fogyasztatik. — A csinek e végre hosszú furulya alakú pipákon szívják be a mákony füstjét s 8–10 szívás a legerősebb ember elkábitására elég.

Mákonyzáson kívül a dohányzás is szerte divatoz, még a nőknek is fő időtöltését képezi; kik ugyan keveset dolgoznak, de a társadalomban nagy tiszteletben nem is részesülnek, bár a házasság minden ifju csinlegénynek szoros kötelessége, mellynek teljesítésére azonban nem ő hanem vagy atyja, vagy ha ez többé életbe nem volna, bátyja tartozik ügyelni, ki a házassági szerződést a vőlegény s menyasszony meghallgatása, sőt tudta nélkül köti? a menyasszony szüleinek vagy rokoninak a leány ára fejében egy bizonyos somma pénzt kiízetvén, mi rendesen a leány kiházásítására fordítatik. — Az illy házasságok gyakran alkusznök által is köttetnek, kik ezért fizetést huznak, a törvény szigoruan ügyelvén, nehogy ezek részéről bármi csalás kövessék el.

A menyekző reggelén az ara diszesen felöltöztetvén, aranyos gyaloghintóba ül, mellynek selyem redős ajtaja bezáratik s kulcsa egy szolgának adatik, ki ezt csak a vőlegénynek adja át. — Ha ez megtörtént utnak indul a lakadalmas menet, elől zászlótartók, síposok s dobosok, majd szolgák serege, kik az ara hozományát hordják, a menyasszony szülei, rokonai, végre maga a menyasszony; így érkeznek a vőlegény házához, ki fényes ünnepi ruhában kapujánál várja aráját, a szolga átadja neki a gyaloghintó eddig szigorun őrzött kulcsát, ez kinyitja az ajtót, megnézi leendő nejét, ha tetszik kisegíti a hintóból, ha nem — akkor sietve rácsukja ismét az ajtót s inkább kiadott pénzét veszti, semhogy izlése ellenére házasságot kössön.

Ha azonban a menyasszony megtetszett neki, akkor szálásába vezet, nagy lakzít ad, melly késő estig tart, midőn az új házások a kamrába vezetnek, a menyecske egy kis asztalon kartont, ollót, czérnát s tót talál, jeléül, hogy nővé lévén, munkásnak kellend lennie.

A csinek egy nővel be nem elégesznek s többet tartanak, de ezek felett uralkodik az első, ki egyedül neveztetik anyának, s ki tulajdonkép a gazdasszony a többi nő csak cselédként van a háznál. — A házasságtörés ritkaság, de szigoruan büntetteik. A millyen könnyen kötik a házasságot, ép olly könnyen el is válnak egymástól, számos oknál fogva, millyen többek között az is, ha a nő pletykás vagy kofáskodó.

(Folytatjuk.)

T Á R H Á Z.

Gazdákat érdeklő rovat.

Kohány, nov. 28. Midőn még a krumpli ujság volt honunkban, egy öreg ur e vidéken magból kezdé azt szaporítani, s mint én hallottam ültetni való krumpli-szükségletét rendesen magból természettel fedezé. Ezt valószínűnek tartván, tavaly én is összeszedtettem a krumpli bogyókból néhányat, s azokat néhány napig vízbe áztatva, midőn zöld héjuk jól megpuhult, a bennők lévő apró magocskákat vízben kimosattam s megszárittatám. — Tavasszal mintegy György-nap tájban melegágyba vettem, s a szépen kikelt s mintegy 5–6-dik levelében levő plántáskákat jól elkészített földbe május közepe táján karocskákkal beülttettem, s háromszor megkapáltattam: az eredmény várakozásomat meghaladta, mert mintegy 65–70 □ ölnyi területen hat jó köből krumplim termett, mintegy két köből apró, s négy köből nagy; a nagyobbakból főztünk, s minden tekintetben mérköztek a gumókból természetekkel; ugyanolyan területen pedig hasonlóan megmivelt kerti földben, a gumókból

ültetett alig adott felényi magot; a kísérletet folytatandom, ha élek, s már jövő tavasszal a magból nyert gumókat is elülttettem, s annak idejében — ha ön elfogadja — az eredményt közlendem. Ss. Zs.

g. — Az utolsó pesti baromvásáron az ökör párja 135—215 pfton, a tehéné 78—131 pfton kelt, a bivaly pedig 404 fton.

g. — E lapok 47. számában említők, miszerint azon körülménytől indítva, hogy hazánk sertésenyésztése a kereskedés által mindinkább fontosabbá kezd válni, Trefort Ágoston jószágára a régi angolfajból hozott magsertéseket, ujabban pedig arról értesültünk, hogy Voight pesti sertéskereskedő szinte hozott tenyésztésre sertéseket Lengyelországból és Westphaliából.

g. — Azon Stuttgartban felállított kenyérgyár dagasztógépe, melyet közlésünk folytán szintén ismernek olvasóink, egy pesti vállalkozó sütőnek felköltvén figyelmét, műhelye számára azonnal rendelt egyet.

g. — Magyarországnak nagy része van az összes birodalmi dohánytermesztésben, azért érdekes lesz tudnunk, hogy a birodalom dohányter-

mesztése hallatlan kiterjedésben gyarapul, mire legtöbb befolyással van a m. kormány azon törekvése, hogy azt előlegezések és méltányos beváltási ár által minél nyereségesebbé törekszik tenni. 1850-ben az egész ausztriai birodalomban (Tirolt és a velencei községeket ide nem értve) 343 ezer 993 mázsa dohány termett, mely mennyiség 1854-ben már 509 ezer 171 mázsára emelkedett.

A kolozsvári 4-ik terménykiállítás.

A terménykiállítás, mely ezelőtt 4 évvel keletkezett nálunk, mindezt szép és sok előnnyel jár. Hogy mivel? — azt már sok szakavatott egyen bőven felfejt, én csak röviden az eredményekre szoritkozom.

Jó érzéssel léptem be a terembe, melyben a két hon terményei — bár hiányosan — szemléltethetők.

Ez évi kiállításról annyit előre is mondhatok, hogy *dusabb* a mult évinél. De hogy hosszások ne legyünk, édes olvasó nyujtsd karodat, sétáljunk egyet a teremben.

Négy hosszú asztal áll a teremben elhalmozva a számozott termény-nemekkel: Mindent összevéve mintegy *ötszáz* hazai termény van kiállítva. Tekintve a körülményeket, e szám kielégítő.

Vegyük a gyümölcsfajokat. Legtöbb almanemet találunk; kitünőbb fajuk: *Donath, Dr. Entz, Gr. Degensfeld Pál, Bethlen Jánosné* és a *Gazdasági egyesület* természetményei. Figyelemre méltók még *Schütz János* igen jófajú almái; az almák legszebb példányának a gazd. egyesület kertjében termett pónyikot mondhatni. — A körtvefajok közt első helyen állanak *Mike Sándor* argenson-jai, és *Dr. Entz* küldeményei. A körtvefajok gyengén képviselvék. — Most menjünk által a mezei termékekre. Első helyen említendő méltóság *Tisza László* ur, ki ez osztályt legtöbb buzgalommal állítja ki saját természetményeivel. — Tiszta buza van — bodoki, dobokai, maros-ujvári, magyarcásányi (Tisza L.-tól). — Van még igen szép árpa, rozsa, borsó, lencse, paszuj, stb. többnyire mind Tisza ur m. csányi jóságából kiállítva. — Jeles természetmények: angol krumpli (Mezei István-tól); óriás kártifol, — igen szép példány; — továbbá téli dinnye, görög (veresbelü), sárga dinnyék, — ismét Tisza L. urtól.

Figyelemre méltó még a döblecfaj. Tisza ur egyedül 15 fajt állított ki, melyeket ő kerítésnek (?) használ. Szép példányok e nemben: a kilenczven fontos döle (Török Antaltól); továbbá a guggoló, *Lehelkürt* nevű fajok.

Említendő még az óriás káposzta, *Thordáról* (Mezei Istv.-tól); igen szép gesztenye — *Brassóbol*; továbbá len, kender stb.

Megérdemlik a megtekintést még a *gr. Teleki Domokostól Gernyesze-gen* termelt selyemtekercesek. Mikor leend már egyszer iparunk e fontos ága is kellőleg mivelve. A kifolyó, közvetlen haszon olly nagy, hogy bizony háromszorosan kifizeti a munkát!

Most jövünk a borokra, mely osztály igen gyengén van képviselve. Nagy részt *gr. Mikó Imre* szőlőhegyei u. m. lapádi, herepei, tasnádi (1848-beli) stb. Ezenkívül még 2 palaczk ozdi.

Megemlítendő még *Mike Sándor* 6 féle szőlő; a t. természetű urnak szőlőhegyében mint halljuk 102 féle szőlője van! Ezenkívül még — hazai rizs-, gyöngy- és egyéb kása.

A terménykiállítással — kicsiben — gép kiállítás is van összekötve. Mintegy 20—24 gép van itt kiállítva *Rajka* erőművész urtól, *Keményfi* és *Tisza L.* uraktól. A két utóbbi gépei *Vidacs* és *Farkas* készítményei. Figyelemreméltók *Rajka* ur — szecsakavágó, és kukoriczaféjtő saját készítményű gépei.

E gépek mind eladatnak, ha találkozik — vevőjük.

Végül köszönetet és méltánylásunkat kell nyilvánítanunk a gazd. egyesület titoknokára és e kiállítás rendezőjére *Nagy Ferencz* urnak, ki fáradságtalanul munkált, s ritka kitartással.

Adja Isten, hogy e czélszerű kiállítás, minden évben megújuljon gyarapodva és javulva.

A városi táncsteremben lévő terménykiállítás dec. 2-től egészen dec. 8-ig nyitva állott. *Hameay.*

Iskolai és egyházi ügyek.

i. — Pozsonban nov. 30-án tették le illő szertartások közt az evang. reform. új iskola alapját.

□ A „Vas. Ujságban“ az iskolákról csupa jót olvasni annyira megszoktuk már, hogy tűnődtem: elküldjem-e közlésemet, mely olly leverő. De gondolám, ha azok buzdítón hatnak, szolgáljon ez visszariasztó például. Nem is említve a szégyent, hogy városunk elemi tanodája csak két osztályból áll, sir lelkünk, ha látjuk, hogy az egyik tanító 250 pftjából apriltól mitsem kapott, azt mondják, hogy kimerült adósággal terhelt városunk pénztára. Midőn könyörög a tanítók ezen legjobbika, hogy tekintség, mert élnie kell, azt felelte neki valaki, hogy csukja be az iskolát! No uram ha ön előbbre teszi a tanítónak a csordást, kinek bizonyosan nem mondja, hogy hagyja otthon marhúit: akkor valószínűleg hiába apostrophálok, mert ezeket alig olvasandja.

Vasárn. iskolánkról egyszer azt jegyezte meg szerkesztő ur, hogy mestereink nem lehetnek annyira lelketlenek, miszerint nem adnának tanonczaiknak egy pár garast könyvre. Illy reménnyel föl is kérte a tanítók egyike — kik természetesen díjtalanul működnek — esdekelnének 20 pkr. mestereiktől, hogy legalább az abc-t s más egyéb hasznos dolgot magá-

ban foglaló Gryneus tankönyvet megszerezhezzék. Ötöt kivéve a többi mind savanyu képpel, gorombasággal utasított vissza. Tehát minden van hagyva az elröppenő szóra, melyből igen kevés találkozik a hallgatáshoz nem szokott vadoncokozok figyelmével. Csak küldenék az iskolába illy körülmények között is; ámde ép vasárnap vitetnek velők falura holmit. — Nincs más hátra mint mindig előlről kezdeni.

Casinónk megnyilt. Az ott majd előhozakodó eszmecsere reménylen áldáshozó befolyással lesz városunk némely ügyeire.

Mult héten Szügyben tűz volt. Az elégett jóság biztosítva volt. B.-Gyarmat 1855. nov. 29-én. =

Nemzeti színház.

DECEMBER. IV. *Jókainé* jutalomjátéka „*Könyves király*“ *Jókai-tól* jövő kedden fog végbe menni. Említésre méltónak tartjuk ez alkalommal is a közreműködő művészek azon szép kegyeletét, minélfogva az egész jambusokban irt műnek fő szerepeit *sugó nélkül* adandják elő, mint ez szerző előbbi darabjánál (Manlius Sinister) szinte hasonlóul történt.

V. *László* jutalomjátékául kitűzött „*Hűség hűtlenségből*“ *László* betegsége miatt későbbre halasztatott.

VI. A drámabíráló választmány ismét új eredeti népszínművet fogadott el, czíme „*Dalos Pista*“ írta *Szigligeti*.

Irodalmi ügyek.

Magyar ajku népesebb városainkban — mint örömmel halljuk — nagyban foly a „*Vasárnapi Könyvtár*“-ra az előfizetés. — A kecskeméti olly tevékenyen gyűjtenek, miszerint a lelkesen buzgalkodó kiadót egyszerre ezer előfizetéssel készülnek meglepni. — Miután Debreczen, Szeged, H. M. Várárhely, Cegléd, Miskolcz s több nagyobb városaink hasonló melegséggel karolják fel e népies vállalatot, bizton lehet reménylenünk, hogy az előfizetők száma a „*Vasárnapi Könyvtár*“-ra rövid idő alatt megközelítendő a husz ezret! — Olly élénk részvét, minőt irodalmunk eddigelé nem mutathat fel.

— Helyi *Ignác* hazánkfia Olaszországban, Mantuában tanár, e város egy lapjában közölt czikkei által ismerteti honunkat különösen pedig annak művészi állapotát az olaszokkal; ugyanazon lapban az ő fordítása után már több időtől megkezdve folyik *Eötvös József* regénye „*A falu jegyzője*.“

Vidéki hírek.

Somogyvár november 30-án 1855. Lengyeltóti helységben működő társaság alakult, a helybeli és vidéki fiatalságból, czélja, a tél folytán néhány szini-előadást tartani, mely után beszivárgó tisztajövedelem felét a nemzeti színház nyugdíjintézet alaptökéjének szaporítására, másik felét pedig a tóti népiskola nagyobbítására fordítják. Magasztos és dicséretet érdemlő vállalat.

Nyiregyháza dec. 1-én. Új lelkészünk t. Elefánt Mihály ur igen kellemeten lepott meg, midőn a nov. 25-kén tartott templomi magyar szónoklat után, körül belül igy nyilatkozott: *Vörösmarty Mihály* ugy tűnt fel e század elején hazánk egén, mint mennyei hirnöke nemzeti dicsőségünknek! mint nap, mely sugárözönével a századok sötétségét eloszattatá s jövőnket felderíté. — Azt írják felőle, hogy 19-én meghalt s 22-én eltemetteték; mi ezen véleményben nem osztozunk; sőt azt valjuk, hogy ő most a porlepel lehultával kezdi diadalmenetét az emberlakta világ felett! most ünnepli felmagasztaltatásának ünnepét az egekben.

Művei kezeink között forognak, ismeretesek! büszkébben állanak s dicsőbben ragyognak sirja felett veszendő érezo szlopoknál. — El lehet felőle saját szavaival mondani:

Ah megszakadt az áldás fonala
Mellyel hazánk az éghez kötve volt.
Illy nagy halálnak nem leszünk tanui
Ha újra mind gyermekké válunk is.
Ne sirjatok! könyekből nem elég
Mít ember sirhat olly nemes halottért,
Ne sirjatok, ha tenger volna is
Könyhullatástok. Őt Isten vevé át
S gondoskodása biztos mint mienk.
Ő tette olly dicsővé életét
S midőn elég volt, ő is vette el. —
Oh hol van ember a ki olly dicsőn élt,
S hol a ki olly dicsőn halt volna meg?
Elég, elég volt egynek ennyi nagyság!
Dicső vezér tündöklő lelkedet
Látom ragyogni a hantok felett;
Látom kinyílni a gyászos koporsót
S méhében a jövődő képeit. —
Neved napként jövendő felhők megöl
Szétszaggatandó a gyász kebelét;
Vörösmarty Mihály s hon egy leszen
És élni fog dicsőn míg ember él.
Kicsin lesz a hon tündöklő nevének
A félvilág fog róla zengeni.

O vedd magadhoz kegynek Istene
Elvégezé az élet dolgaikat.

Igen is adjuk át Istenünkhez, ekképen imádkozván:

Édes Atyánk! kegyelmes Istenünk! ki utóérhetlen tanácsod szerint elviszed szemefényünket, hazánk dicsőségét, irodalmunk atyját; hallgass és vigasztalj meg minket! Mindnyájunké volt ő! mindnyájan érezzük, fájlaljuk, siratjuk elmenetelét: kérünk vigasztalj meg minket! — Magasztos, tökéletességében hozzád hasonló szelleme ne költözzék el körülünk halandó tetemeivel! uralkodjék élető napként miatta hazánk felett. Ne legyen ezen egyetlenegyünk kibén olly csudásan nyilatkozáll eltemetve! éljen halhatlan műveiben s minél számos és szerencsésebb utánozóiban! Légy vele s velünk midőn esteledik s napunk leáldozni készül, hogy árvaságunkban megállhassunk s virulhassunk mind örökön örökké. Amen.

Nyíregyházi.

Tárogató.

* * * Lapjaink és más lapok is emlegeték az asfodilt, mely növény gyökerei szeszfőzésre alkalmasok, hanem azt elfeledtük közakarattal megmondani, hogy mi hát az az asfodil? Magyar neve e növénynek *magzating*. népiesen ismeretes: *ásfodéla, királydárda, ökörfarkfü, lépkis-sebbitő fü* név alatt. Ez azonban az „ágas magzating“, minőt a Bakonyban magunk is találtunk eleget; hanem a szeszégetésre való „fehér magzatingot“ soha sem, s ezt Diószegi sem jegyzi a hazai növények közé; meglehet azonban, hogy mások jobban tudják.

* * * Egy tiszteletre méltó óhitű lelkész től kaptunk e napokban levelet, ki bizalmasan panaszkodik, hogy őt, e városban ismeretlen létere fényes nappal az utcán három fiatal ember hangos káromlással kigunyolta. Mi nem késünk ez illetlen durvaságot méltólag megróni, s míg az illetőket sajnálattal kérjük, hogy oktalan dolyf és nemzeti idegenkedéssel ne iparkodjanak más fajok ellenszenvét reánk gerjeszteni, addig bizton hiszszük, hogy a tisztelt lelkész ur e kellemetlen ifjonci pajkoságból nem von emlékezetes következtetést a jó szívű magyar köznép és ifjuság általános jellemére.

* * * Ismét egy szép adat korunk felvilágosultságához! Ez utóbbi napokban, daczára a csikorgó hidegnek, minden este lehet egész csoportokat látni a kerepesi uton, a fehér ló vendéglő előtt; ifjak, vénék, kaputos és szürös emberek, szolgálók és uri asszonyok jönnek, tolakodnak, suttognak és szörnnyüködnék, hat órákor már ott állnak s hét óra felé már mondogatják: ott van, ott van! — Mi van ott? — Az átelleni kétemeletes házban a kísértet. A padlás ablakban megjelen egy lámpavilág; az utcáról jól látni *bizonyos pontról*, hogy ott van, de a ki máshonnan nézi, az nem látja. Nagy vizsgálat volt már e miatt, felkutatták az egész padlást, senkit sem találtak ott, pedig a lámpa most is ott ég. Mi lehet az? Ugyan tapasztalatlan ember volna, a ki el nem találná, hogy az a meghalt házi ur lelke, a ki megtudta, hogy egy padlásszoba üresen maradt, s most azt kivette magának. Az olyan embert, a ki azt merné mondani, hogy az a világosság nem egyéb, mint az ősz-utcában égő lámpának visszatükrözött fénye, legalább is kinevetnék. A ki nem resteli a fáradságot, éjfél tizenkét óráig minden perczen találhat egy csoport igazhívő közönséget ott a fehér ló előtt. Kelt 1855-ben. Azért irtuk ide a datumot, nehogy valaki azt higgye, miszerint ez a jelenet a rézorrú baglyok századában történt.

* * * A cukor hirtelen megdrágulása egy itteni fűszeressel igen kellemes tragédiát játszott. Ezen ur trieszti bizományosánál 180 mázsa cukrot rendelt meg: tévedésből azonban valahogy a kitett számot egy 0-al meg találta toldani. Csak akkor hűledezett azután, mikor egy napon megkapja az 1800 mázsa cukrot. De bezzeg nem hűledezett akkor mikor a cukor ára rögtön felszökött 20 forinttal mázsa számra, s ő nyert egy tollhiba miatt 30,000 pengő forintot. Illyen tollhibák a mi mesterségünkben nem fordulnak elő.

y.— Midőn az ember a nov.-decemberi képtárlatba lépett szintén fázni kezdte, a már annyiszor és olly sok variatiókban látott hollandiai téli és nem téli tájképektől. — E havi tárlat képeinek alig fele olyan, mellyeket már ne láttunk volna. Az ujak közül kitűnnek: a Mátyás királyt, gróf Nádasdi Tamás Nádort, gróf Zrinyi Miklóst (a költőt), gróf Frangepán Györgyöt, báró Keglevich Pétert és gr. Wesselényi Ferencz nádort ábrázoló gyönyörű kömetzetek; Marathon csatateré, galvanographia, Schöninger Leotól; Madonna, körhaj, Correustól; tájkép, reggel a havasonon, olajf. Brodsky Sándortól és ugyanattól a 23-dik számú erdei részlet; tájkép, Morvaországból, Vöschertől; kolostorcarnok télen Hassenpflugtól. — Mindent összeszámítva e tárlaton 85 kép van kiállítva és ebből 40 csupa táj- és látkép, legnagyobb részt német festőktől; 25 kép van olyan, melly részint magyar tárgy, részint magyar festőtől került, — nevezetesen ez utóbbiak száma 22, mi még nagyon gyenge képviselése a magyar festészetnek. Az egylet sorsolás végett idáig 36 képet vett, ezek közt magyar festőtől van csak 10 darab.

y.— A jelen ősz úgy látszik nem valami nagy műbarát, végzettesnek mutatkozott az a művészekre nézve. Mintegy hónapja a német színházban próba alatt egy vendégművész, elszakadván a sülyesztő kötele, leesett és fején erősen megütötte magát; Plymouthban egy gyönyörű táncosné ruhája meggyúlt, az őrgöngésbe jött művésznővel az egész színház személyzet nem tudott boldogulni, mignem egy színházi szolgál

vizes ponyvát hozván, sikerült avval őt beteríteni, földhez nyomni és így ruhái lángjait eloltani; Párisban egy hangverseny, mellyen a piemonti király is jelen volt, teljesen megbukott; Pesten pedig Aranyvári k. a. táncművész nő lába csuklott el, bokája megsérült, de már tul van a bajon s nemsokára újra fel fog lépni.

y.— A lipcsei képes ujság legközelebbi száma, elhunyt koszorús költőnk, *Vörösmarty* meglehetősen eltalált arczképét hozza. — A képet jól értesült tolból folyó rövid életírás kíséri, melly a nemes férfiuról azon méltánylat- és elismeréssel szól, millyen egy nemzet legelső költőjét megilleti. Ez ujság Garay arczképét és életírását is közölte. Ez világos jele, hogy nevezetes férfaink nemcsak a mi szemeinkben nagyok, de a külföld is azokul ismeri el őket.

Szerkesztői mondanivalók.

128. *Kohány*. A közlemény végéhez csatolt cselédbérről tudósítást több adatokkal összeállítva kívánjuk használni, azért maradt most el.

129. *Aradi kéményseprők ujévi üdvözlétére*. Köszönjük. Adjon Isten ezer annyit.

130. *R. K. Eszterházy János levelét* iparkodunk valahogy felhasználni.

131. *Th. K. Pápan. Juranich* közöltetni fog. A műalakzat tökélye végett pár verset kihagytunk. Szerző úgy hisszük jóvá fogja hagyni.

132. *Látogatás otthon*. Epen nem rossz vers, hanem mint szerző maga is megjegyze, e tárgyról nagyon sokan írtak már s némellyik testvérehez e mű nagyon is atyafiságosan hasonlít.

133. *Agyagfalvi gyűlés. stb.* — Jaj!

134. *Séták a természetben*. Kaptuk; a mi annyit tesz, hogy „adjuk.“

135. *N. K. Szentés*. Levelében említést tesz ön valami nemteljesített megbizásról. Alkalmat veszünk ez uttal megjegyyezni, s másoknak is figyelmebe ajánlani, hogy ha magán megbizásai vannak, azzal a szerkesztőséghez egyenesen soha se forduljanak, mert ez csak a lapot érdeklő ügyekkel foglalkozik s a kiadó-hivataltól általában csak azon leveleket veszi által, mellyek a lapot érdeklik s egyebekre nem reflektál, s bármennyire megtisztelve érezze is magát magányügyekkel megbizások által, azoknak végrehajtására nincs ideje.

136. *András*. Gyöngé mű.

137. *A tubákos piszról*. Nem szippantunk belőle.

138. *B. F. Szellemi elődíség*. Igen helyes eszme. Közölni fogjuk.

139. *A. J.-nak. Nagy-Körös*. A küldemények nagyon megörvendettek bennünket. Már most helyreáll a béke, — nem Anglia és Moszkau, — hanem a „Vasárnapi Ujság“ és Nagy-Körös között.

140. *Verseibe foglalt abécze kisdedek számára*. Jó kisdedeknek, de a mi olvasóink már ehez egy kissé *nagydadok*.

141. *G. Dobsinán*. Nem lehet. Sehogy sem lehet. A szemünk égne ki, ha tulajdon lapjainkban szerkesztőségünk tagjainak arczképeit adnók ki.

A

Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok

egymást kiegészítő néplap.

1856-ik évi január—juniusi, azaz: 6 havi előfizetési díja

3 forint pengő.

Tíz előfizetett példányra egy ingyen-példány adatik. — A pénzes levelek bérmentes küldése kéretik.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok
kiadó-hivatala (egyetem-utca 4. sz. a.)

Felelős szerkesztő: Pákh Albert.

Nyilt posta

a „Vasárnapi könyvtár“ ügyében.

Azon tisztelt férfiaknak, kik hazafiai buzgalommal a „Vasárnapi könyvtár“ ügyét előmozdítani és a nép közt terjeszteni szivesek valának, forró köszönetünket nyilvánítván; a hozzánk több részről érkezett tudakozódásra: *ejjon meddig tart még a „Vasárnapi könyvtár“ néve az előfizetés határideje? — van szerencsénk ezennel t. jelenteni: hogy az előfizetés a „Vasárnapi könyvtár“ folyóást nyitva marad és egyáltalán nem záratik be.* — Mi ugyanis nem akarunk jelenleg, midőn vállalatunk iránt olly általános részvét mutatkozik az előfizetésnek határidejét szabni, és azontul a könyvtár árának feljebb emelése által önhasznunkat a közérdek fölé emelni; sőt ellenkezőleg hazafiai kötelességünk érzetében intézkedtünk, hogy az előfizetési ár megtartása mellett, példányok a szükséglethez képest a t. közönség számára mindig készen legyenek, és így népies vállalatunk minél nagyobb elterjedést nyerhessen. — A „Vasárnapi könyvtár“ első kötete — mint már hirdett — sajtó alatt levén, rövid idő alatt közrebecsátatni és még e hó folytán a t. előfizetőknök szétküldözteni fog. — A második kötet, melly híres történetírónk Szalay László urnak „Tatár járás“ című érdekes történeti rajzát közlendi, már nyomtatás alá adatott.

Pest, december 12. 1855.

Hajnik K. szerkesztő.

Heckenast G. kiadó.